

Voor het kongres in Moskou

DOOR

K. HORNER.

Terwijl wij dit schrijven, hebben wij nog geen berichten over het tweede kongres van de Kommunistische Internationale, dat op 17 Juli te Moskou geopend werd. Toch kan uit alles, wat aan het kongres voorafging en uit de voorbereiding er van, duidelijk gezien worden, niet alleen, wat de belangrijkste punten van discussie zullen zijn, maar ook met groote waarschijnlijkheid, in welke geest de besluiten zullen vallen.

In een vroegere aflevering van dit tijdschrift hebben wij er op gewezen, hoe en waarom in de laatste tijd een steeds grooter toestrooming van te voren aarzelende en halfslachtige arbeidersmassa's naar de Derde Internationale plaats vond. In dit opzicht zal het kongres ongetwijfeld een imposant beeld toonen van de reusachtige internationale uitbreiding en invloed van het Bolsjewisme over de wereld. Wij wezen er toen tegelijk op, hoe daardoor een sterke opportunistische strooming in het Kommunistische moest optreden. Deze tendens is sindsdien steeds sterker te voorschijn getreden, en er is wel niet aan te twifelen of de discussies en ook de besluiten, die nu te Moskou genomen worden, zullen den stempel van deze richting dragen.

Zoolang als dragers van deze tendens bepaalde groepen in West Europa optraden, waar andere als verdedigers van een radikale taktiek tegenover stonden, konden zij niet veel kwaad doen; het onverzoenlijk revolutionaire bolsjewisme, dat reeds vòòr de oorlog vooraan stond in strijdvaardig radikalisme, en nu voor hen allen de wegwijzer en leermeester der taktiek was geworden, kon door zijn hooge moreele autoriteit hun invloed geheel opheffen. Wat nu echter een zegepraal van het opportunistische mogelijk maakt, is een ommekeer, een frontverandering in de Russische K. P. zelve.

De teekenen van deze ommekeer en van het partij kiezen van de Russen voor het opportunistische zijn in de laatste tijd steeds talrijker

geworden. Toen verleden jaar Radek met alle geestelijke en materiële middelen, waarover hij, met de leiding der K. P. D. beschikte, aan de Duitsche kommunisten zijn taktiek trachtte op te dringen en daarmee de kommunistische beweging in Duitschland geheel ontwrichtte en uiteenspleet, waren er nog redenen om te denken, dat men in Moskou daarover niet bijzonder gesticht was. Toen hij echter in dit voorjaar in Rusland terugkwam, werd hij in plaats van Berzin secretaris van het Executiv-Komitee van de 3e Internationale, en weldra bleek, dat deze benoeming een bepaald systeem beteekende. De tot nog toe steeds mislukte politiek, de Duitsche Onafhankelijken tot aansluiting bij Moskou te brengen, werd met grooter kracht voortgezet; in de vleiendste en dringendste termen werden zij uitgenoodigd, hun rechte leiders af te zetten, zich kommunisten te noemen en bij de 3de Internationale te komen. Tegelijkertijd werden de anti-parlementaire kommunisten in Duitschland, die in de K. A. P. D. vereenigd waren, en waarvan niemand kon óntkennen, dat zij als kommunisten van nature bij de 3de Internationale behoorden, koel afgewezen; zij hadden zich, heette het, in „alle belangrijke kwesties” tegenover de 3de Internationale geplaatst, en het was nog zeer de vraag, of hun afgevaardigden aan het kongres in Moskou zouden mogen deelnemen. 1) Het Amsterdamsche Subbureau, dat hen, zooals van zelf sprak, als leden van de 3de Internationale beschouwde en behandelde, en dat in het algemeen zich in radikale zin had uitgelaten, werd afgezet. En onlangs verklaarde Lenin — zeker tot verbazing van de meeste West-Europeesche kommunisten — dat naar zijn meening de Engelsche kommunisten niet slechts moesten deelnemen aan de parlamentsverkiezingen, maar zich ook moesten aansluiten bij de — tot de 2de Internationale behorende! — Labour Party, wat tot nog toe alle kommunistische groepen, behalve de B. S. P. hadden geweigerd. 2) Het argument, dat de kommunisten zich niet van de massale arbeidersorganisaties mogen afzonderen, want dat ze te midden van deze massa's hun propaganda moeten voeren — hetzelfde argument, dat t. o. v. de Duitsche vakvereenigingen van Legien en zijn vrienden gebruikt werd — is wel nergens zoo weinig toepasselijk als bij de Engelsche Labour Party.

1) De verder opgegeven reden, dat de K. A. P. D. nationaal-bolsjewisten als Lauffenberg en Wolfheim als leden dulde en deze dus eerst moest uitsluiten, is slechts als formeel voorwendsel te beschouwen. Toen de Italiaansche partij zich verleden jaar in haar geheel aansloot, is ook niet de eisch gesteld, dat zij eerst haar sociaal-patriottische leden moest uitwerpen.

2) Inmiddels is een brochure van Lenin verschenen: „Der Radikalismus als Kinderkrankheit des Kommunismus”, die alle twijfel over deze richtingsverandering wegneemt. Zoo noodig komen wij daarop terug.

die niet veel anders dan een politieke club van grootendeels reaktionaire vakverenigingsbestuurders is, waarop de arbeiders zelf zoo goed als geen invloed uitoefenen.

Hier treedt het streven van de Russische kommunisten te voorschijn, om aansluiting te zoeken bij de nog-niet-kommunistische arbeidersgroepen van West Europa. Daardoor moeten zij noodzakelijk in konflikt komen met de radikale kommunisten in West-Europa, die door een scherpe propaganda, — die altijd alleen in de vorm van scherpe onverbiddelijke strijd tegen deze halfslachtige en aarzelende groepen te voeren is — de massa's tot strijdvaardige, overtuigde kommunisten wil maken. De pogingen, deze massa's tot aansluiting bij Moskou te brengen, enkel op grond van hun sympathie, hun bewondering voor het grootsche werk van hun Russische kameraden en hen tot erkenning van het kommunistisch program te brengen, is opportunistisch, omdat het uiterlijk blijft en geen diepe resultaten kan hebben. Want om hun eigen bourgeoisie te overwinnen is bovendien noodig krachtige strijdvaardigheid en revolutionaire aktiviteit, tot de grootste offers bereid, die voor haar groei behalve de onhoudbare ekonomische situatie een scherpe zuivere revolutionaire strijd tegen alle taktiek van aarzeling en kompromis noodig heeft.

De oorzaak voor deze verandering is niet moeilijk te vinden. De Russische Sovjetrepubliek heeft dringend behoefte aan vrede en handel met de kapitalistische Entente landen. De proletarische revolutie in de West Europeesche landen bereidt zich slechts langzaam voor; het kapitalisme doet alle pogingen zich te herstellen, daartoe in de gelegenheid gesteld door de aarzeling en de passiviteit der arbeidersmassa's. In Rusland is de opbouw van de produktie door de aanvallen van de legers van Kóltsjak, Denikin en nu de Polen in hooge mate gestoord. Deze reaktionaire benden hebben in de Oeral en het Donetzgebied zoo goed als alle fabrieken en machines voor metaalindustrie, de grondslag der moderne produktie, vernield, terwijl wat er nog werkte, voor de oorlog moest werken. Zoo ontstond een steeds nijpender gebrek aan lokomotieven en machines, waarop het geheele ekonomische leven berust; voor de allereerste behoeften moest de arbeidskracht op de meest primitieve manier gebruikt worden, en telkens eischten nieuwe aanvallen van buiten, aangestookt door de Entente, alle krachten op voor de oorlog. Er was maar één uitweg: opheffing van de blokkade, handelsverkeer met de fabrieken in kapitalistische landen, die nog goed toegerust waren en de produktiemiddelen konden leveren. Daar aan de andere kant het kapitalistisch Europa dringend behoefte heeft aan de grondstoffen en levensmiddelen van Rusland, werd eindelijk de weg van onderhandeling ingeslagen.

De Russische Sovjet-Republiek moet, door de langzaamheid der revolutionaire ontwikkeling in het overige Europa gedwongen, een *modus vivendi* met de kapitalistische wereld zoeken, een manier van leven en laten leven naast elkander. Het moest economische concessies doen, en het is de bestuurders van Rusland wel toevertrouwd, er voor te zorgen, dat de boeren en arbeiders daarbij niet opnieuw door het kapitaal onderworpen en uitgebuit kunnen worden: de betaling geschiedt door de rijke, nog onontgonnen natuurschatten. Het moet afzien van revolutionaire propaganda in West Europa; maar de krachten, die hier een revolutie voorbereiden, kunnen toch alleen goed uit het eigen land opgroeien. Tegen zulk een *modus vivendi*, van beide zijden als een gedwongen noodzaak aanvaard, kon dus op zichzelf geen kommunist bezwaar hebben; zij behoefde op geenerlei wijze met onze principes en onze verdere aktie in konflikt te komen. Maar het is toch natuurlijk, dat uit de materiele noodzakelijkheid en de beginnende mogelijkheid van een overeenkomst met de burgerlijke wereld bij velen een geestelijke sfeer van grooter gematigdheid in opvattingen en inzichten ontstaat.

De onderhandelingen van de Russische staat met andere staten behoeften op zichzelf geen invloed op de kommunistische beweging uit te oefenen; haar orgaan, de 3de Internationale, de bond van kommunistische partijen, die de revolutie in de kapitalistische landen voorbereidt, heeft geheel andere funkties dan de regeering van een Sovjetrepubliek en moest daarvan geheel gescheiden zijn om haar eigen taak te vervullen.

Maar zij is er niet van gescheiden; door de personen, waaruit het bestaat is het Exekutiv-Komitee in Moskou ten nauwste verbonden met het bestuur van de Russische republiek. Het is een instrument, waardoor de Sovjetregeering op de West-Europeesche politiek inwerkt. Zoo wordt het begrijpelijk, dat de taktiek van de Derde Internationale in deze landen — vooral als zij door besluiten van een internationaal congres binnen bepaalde grenzen voor alle landen gezamenlijk vastgesteld en centraal geleid wordt — niet enkel door de behoeften van de kommunistische propaganda hier, maar vooral ook door de politieke behoeften van Sovjet-Rusland bepaald wordt. Ongetwijfeld geldt daarbij de overweging, dat het kommunisme alleen in Rusland een werkelijkheid, overal elders nog slechts een verwachting is, dat dus voor het behoud van de Sovjet republiek alle toekomst- en taktiekbedenkingen moeten wijken.

Waarom loopt nu de Russische staatspolitiek samen met de taktiek van het opportunisme in West-Europa?

De Sovjetregeering weet, dat zij geen oogenblik op de goede wil

en de vredesbehoefte van Engeland behoeft te rekenen; zij weet, dat Lloyd George slechts door nood gedwongen tot onderhandelen bereid was, en die noodzakelijkheid lag niet enkel in de onoverwinnelijkheid van het roode leger, maar ook in de druk, die de Engelsche arbeidersmassa's uitoefenden. Zij weet, dat nog altijd deze druk, hoewel zwak, hoewel nog meer een dreiging slechts dan een kracht, een van haar belangrijkste wapenen is om de imperialistische regeeringen tot onderhandeling en overeenkomst te dwingen. Daarom zoekt zij deze kracht zoo sterk mogelijk te maken. Wat zij noodig heeft in de Entente landen is niet een radikale kommunistenpartij, die een revolutie voor de toekomst voorbereidt, maar een groote georganiseerde arbeidersmacht, die nu reeds voor haar optreedt en waar de eigen regeeringen rekening mee moeten houden. Zij heeft dadelijk groote massa's noodig, mogen die al of niet kommunistisch in de volle zin van het woord zijn. Deze moet zij voor zich winnen: hun aansluiting bij Moskou is het zichtbare teeken voor het Wereldkapitaal, dat een vernietigingsoorlog tegen Rusland niet meer mogelijk, dus vrede en hervatting van de handel onvermijdelijk is. Daarom moet Moskou als „de kommunistische taktiek” een taktiek proklameeren, die niet te scherp tegen hun overgeleverde opvattingen indruischt: vóór parlementairisme en vóór de groote vakbonden — en zich scherp uitspreken tegen hen, die deze overgeleverde vormen van aktie bestrijden. Op die wijze tracht het Exekutiv-Komitee overal de groote massa's der oppositioneële maar nog onbesloten arbeidersgroepen in de Centrumspartijen te winnen: de Labour Party in Engeland, de Onafhankelijken in Duitschland, de niet-kommunistische linkerzijde van de Fransche S. D. partij, met wier afgevaardigden Cachin en Frossard in Moskou onderhandeld wordt.

Voor Duitschland komt er nog een omstandigheid bij. Wanneer opnieuw de revolutie in Duitschland zich verheft en de arbeidersklasse er de macht verovert en zich bij Rusland aansluit, dan zal dat de internationale positie van de Sovjetrepubliek enorm versterken. Maar tegelijk zou zulk een revolutie in haar radikaalste konsekwenties aan de tegenwoordige politiek van vrede en overeenkomst met de Entente zeer ongelegen kunnen komen. Want een radikale proletarische revolutie beteekent het verscheuren van het verdrag van Versailles, dus oorlog met de Entente. De Hamburgers hebben deze oorlog als gevolg van de revolutie met zoo vaste zekerheid voorzien, dat zij hem reeds aktief wilden voorbereiden en alle konsekwenties er van aanvaardden. Dan zou ook Rusland — daar het niet als werkeloos toeschouwer het Duitsche proletariaat zou laten neerslaan — in de oorlog getrokken worden; en mocht al zijn positie

er machtiger bij worden: de handel, de invoer van locomotieven, de economische opbouw zouden verder dan ooit in de toekomst verschoven worden. Daarom moet het in de lijn van de politiek van vrede en overeenkomst liggen, om hun invloed op de Deutsche revolutie in die richting te laten gelden, dat deze wel een sterke troef in de onderhandeling met de Entente kan zijn, maar haar niet noodzakelijk tot een oorlog dwingt. Vervanging van de naar het Westen georiënteerde burgerlijke regeering van Ebert door een naar het Oosten georiënteerde regeering van Onafhankelijken, K. P. D. en vakbondbestuurders, in de vorm van een radenorganisatie naar Russisch model, kan daarvoor de mogelijkheid scheppen. Is de Poolsche macht neergeslagen en Centraal Europa met Rusland verbonden, terwijl in de andere landen de groote arbeidersorganisaties achter Moskou staan, dan staat de Sovjetmacht onaantastbaar en moet door het Wereldkapitaal met rust gelaten worden.

De Bolsjewiki zijn een voorbeeld voor de revolutionairen van andere landen geweest: vóór de revolutie hebben zij door een scherp-principieele propaganda en strijd de grondslagen voor de verovering van de macht gelegd; zoodra door deze verovering een nieuw principe tot heerschappij was gebracht, hebben zij door een praktische politiek, die steeds het mogelijke en bereikbare in het oog hield, een begin met de nieuwe opbouw gemaakt. De tegenstelling, waarin zij nu geraakt zijn tot de radikalen van West Europa, die nu dezelfde principieele taktiek volgen, die zij vroeger volgden, komt daarop neer, dat deze de Westeuropeesche arbeidersbeweging als voorbereiding voor de toekomstige revolutie, zij haar daarentegen als deel van hun tegenwoordige politiek tot opbouw van de Sovjet-republiek beschouwen.

Wanneer wij kritisch tegenover deze politiek staan, is het niet in de eerste plaats, omdat daarbij de toekomst van de revolutie in West Europa zou worden opgeofferd aan het behoud van Sovjet-Rusland. Het groote doel, waarvoor deze alle ondergeschikte stappen zijn, is de Wereldrevolutie, het Kommunisme der Wereld; en wat daartoe de sterkste kracht is, moet het zwaarst wegen. Maar zal, als deze politiek in haar geheel slaagt, de Wereldrevolutie daarmee zoozeer gebaat zijn, als algemeen verwacht wordt? Zal niet deze buitenlandsche politiek van kompromis en aanpassing op de binnenlandsche politiek in Rusland zelf terugwerken, en er een geestelijke sfeer doen ontstaan en een tendens naar voren brengen, die er weinig prijs op stelt de tegenwoordige toestanden bewust in kommunistische richting te ontwikkelen, waardoor zich dan de agrarisch-bureaukratische tusschentoestanden door het overwicht van het boerenlandbe it gemakkelij kunnen stabiliseeren tot een burgerlijke maatschappijvorm?

Het is bovendien nog zeer de vraag, of deze politiek slagen zal. Theoretisch en algemeen gesproken is het een illusie, aan een vreedzaam verkeer van imperialistische en kommunistische landen te gelooven; revolutionaire bewegingen in de eerste moeten voortdurend deze rust verstoren. In het uitgemergelde Midden-Europa kan geen rust komen; maar als daar de massa's tot werkelijke revolutie opstaan, zullen zij zich niet in de vormen laten dwingen, die de wijze partijleiders haar willen voorschrijven. De ineenstorting van Polen, die de roode legers aan de grenzen van Duitschland en Hongarije brengt, zal in alle landen van Midden Europa de burgeroorlog doen ontbranden, die de Imperialistische, en de Kommunistische Wereldmacht, ondanks hun verstandelijke overwegingen, tegen elkaar doet botsen, en hun politiek in een andere richting dwingt. Tegen de wilde natuurkrachten, die dan uit de diepten van deze ontredderde maatschappij losbreken en aan de wereldrevolutie een nieuwe vaart geven, zullen ook de besluiten van een kongres van de Derde Internationale geen beslissend gewicht in de schaal leggen.
